

PROGRAM ZAPOBIEGANIA ZABURZENIOM DEPRESYJNYM DLA UCZNIÓW VI KLAS SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

„Program zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla uczniów VI klas szkół podstawowych” powstał we współpracy z Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży.

Program przebiegał w dwóch etapach. W pierwszym (badania skринingowe), mającym na celu wychwycenie u dziecka cech predysponujących do wystąpienia zaburzeń depresyjnych, lekarz psychiatra lub psycholog przeprowadzał badanie przy użyciu określonego w umowie narzędzia, a także szczegółowy wywiad z dzieckiem oraz z jego rodzicem/opiekunem. Uwzględnienie wywiadu dawało realizatorom niezbędną informację na temat tła prezentowanych przez dziecko trudności. W związku z tym, do udziału w II etapie Programu kwalifikowano także te dzieci, które w badaniu kwestionariuszowym osiągały niskie wyniki (np. w efekcie stosowanych mechanizmów obronnych), ale fakty podawane przez rodziców potwierdzały występowanie istotnych symptomów zaburzeń emocjonalnych o charakterze depresyjnym.

Dzieci, u których ryzyko wystąpienia zaburzeń depresyjnych zostało zaobserwowane w trakcie badań skринingowych, mogły wziąć udział w bezpłatnych warsztatach terapeutycznych. Każdy cykl zajęć składał się z 10 dwugodzinnych spotkań dla grupy liczącej 8-14 osób. Zajęcia warsztatowe poruszały zagadnienia z takich obszarów jak: trening umiejętności społecznych, nazywanie i wyrażanie uczuć, techniki radzenia sobie ze stresem oraz negatywnymi emocjami. Harmonogramy warsztatów realizowanych przez poszczególnych świadczeniodawców były oceniane w przebiegu konkursu ofert przez niezależnego eksperta.

W 2010 roku Program zapobiegania zaburzeniom depresyjnym dla uczniów VI klas szkół podstawowych był realizowany **po raz pierwszy**. W budżecie Województwa Łódzkiego na powyższe zadanie zarezerwowano kwotę 50.000 zł., którą następnie podwyższono do wartości **52.820 zł.** Podczas konkursu wyłoniono czterech świadczeniodawców z terenu województwa łódzkiego. Wykorzystano środki w wysokości **47.255 zł.**

Świadczenia w ramach Programu udzielane były przez niżej wymienione jednostki:

1. Renoma sp. z o.o. w Łodzi,
2. BETA, Beata Morawska w Łodzi (warsztaty odbywały się w Profilaktyczno-Rozwojowym Ośrodku Dzieci i Młodzieży w Łodzi),
3. „BAJ” Gabinet Psychoterapii Dziecka i Rodziny Agnieszka Majewicz w Zgierzu (warsztaty odbywały się w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zgierzu),
4. Gminny Ośrodek Zdrowia w Rzaśni.

Program opierał się na spontanicznej zgłaszalności rodziców/opiekunów z dziećmi do gabinetów realizatorów (zgodnie z założeniami Programu ze względu na zapewnienie jego

uczestnikom pełnego komfortu i poczucia bezpieczeństwa żadna zamknięta społeczność czy grupa formalna np. cała klasa szkolna nie powinna być obejmowana badaniem skryningowym).

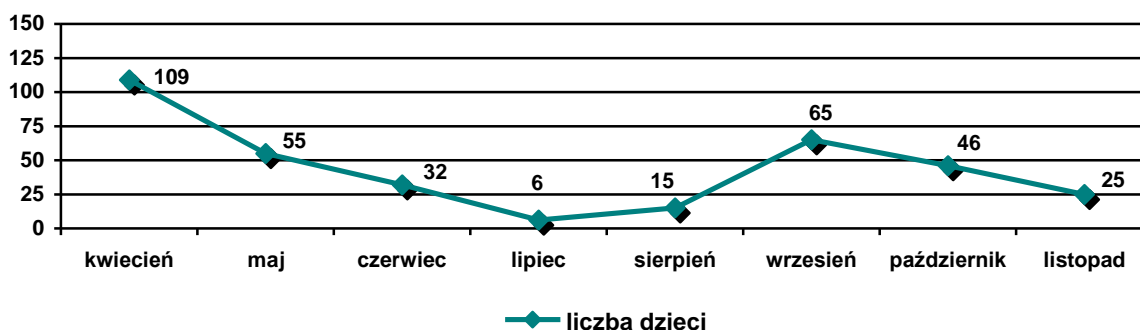
Akcja informująca o możliwości uczestniczenia w badaniach była prowadzona wieloma drogami i obejmowała zarówno rozpowszechnianie wydrukowanych ulotek, plakatów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie czy też innych mediach, jak i współpracę ze szkołami podstawowymi z terenu województwa łódzkiego (poprzez Łódzkie Kuratorium Oświaty w Łodzi oraz samych realizatorów).

Podczas 8 miesięcy trwania Programu do wszystkich realizatorów zgłosiło się **353 dzieci** (181 dziewczynek oraz 172 chłopców). Tym samym, liczba przebadanych dzieci stanowiła około 0,7% populacji, do której był skierowany Program (liczba ludności w wieku 12-13 lat - stan na dzień 31.12.2009 roku - 51.610 osób¹).

Rozkład zgłaszalności dzieci na badania w ramach I etapu Programu, według miesięcy jego realizacji był zróżnicowany. Zgodnie z przewidywaniami - w lipcu oraz sierpniu (miesiącach wakacji letnich) zgłaszalność osiągnęła najniższe wartości. Szczegółowe informacje na ten temat widoczne są na poniższym wykresie.

Wykres Nr 1.

Zgłaszalność uczestników do I etapu Programu w poszczególnych miesiącach realizacji

Znaczna większość dzieci (79% - 278 osób), które zgłosiły się z rodzicami lub opiekunami do psychologów, została przebadana przy pomocy Inwentarza depresyjności dziecka M. Kovacs. Wyłącznie jeden realizator (Gminny Ośrodek Zdrowia w Rzęśni) korzystał z innego narzędzia badawczego - Krakowskiego Inwentarza Objawowego (przebadano nim 75 dzieci).

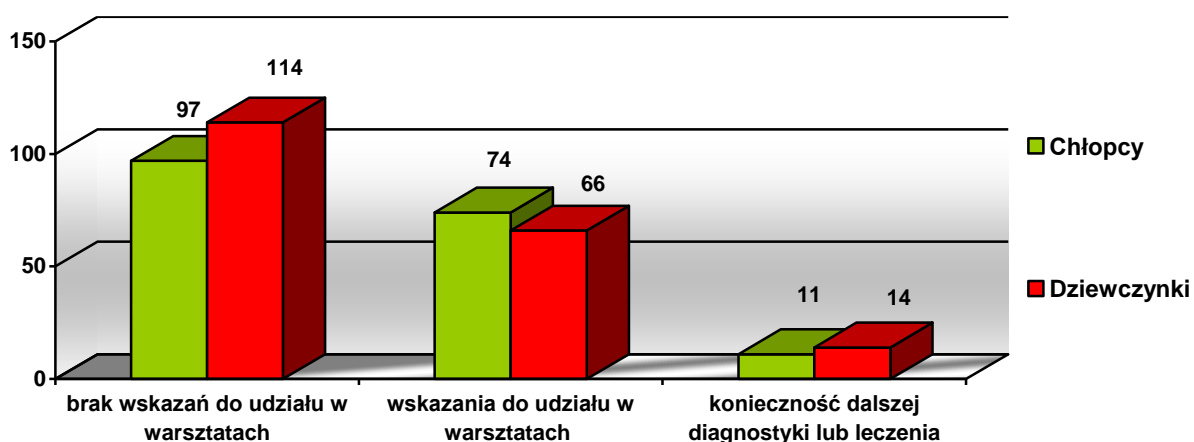
¹ Dane według GUS - Bank Danych Lokalnych

Podczas badań wykonanych w pierwszym etapie Programu stwierdzono:

- u **140 osób** spośród 353 (40% populacji badanej) - 66 dziewczynek oraz 74 chłopców - **wskazania do udziału w warsztatach** terapeutycznych (w II etapie Programu),
- u **25 osób** (7,1% populacji badanej) - 14 dziewczynek oraz 11 chłopców zaobserwowano konieczność **dalszej diagnostyki lub leczenia w poradni** zdrowia psychicznego. Ponadto, 13 dzieciom z tej grupy zaproponowano dodatkowo uczestnictwo w zajęciach warsztatowych.

Wykres nr 2.

Informacje uzyskane ze sprawozdań realizatorów z przebiegu I etapu Programu

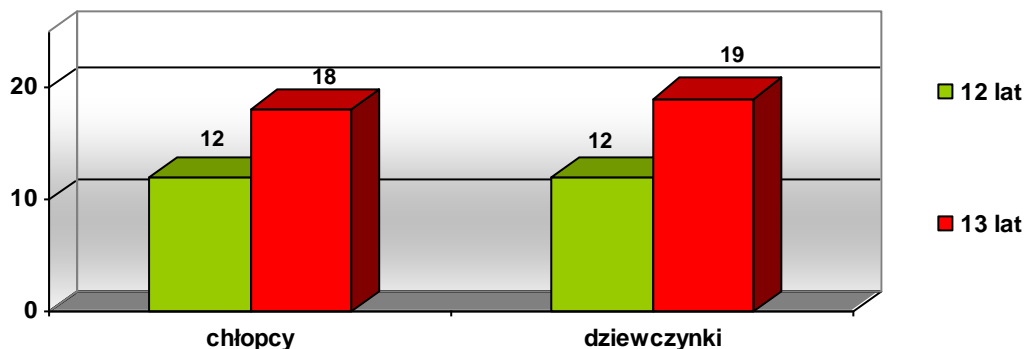
Realizacja Programu w 2010 roku pozwoliła na przeprowadzenie 9 cykli zajęć warsztatowych (90 dwugodzinnych spotkań), w tym 2 cykle odbyły się w Zgierzu („BAJ” Agnieszka Majewicz), 1 w Rzęśni (Gminny Ośrodek Zdrowia w Rzęśni), 6 na terenie Łodzi (5 - RENOMA sp. z o.o., 1 - BETA Beata Morawska). Tematy warsztatów realizowanych przez poszczególnych świadczeniodawców przedstawia zamieszczona poniżej tabela. Przeciętnie, w każdym spotkaniu uczestniczyło 6-8 dzieci.

W II etapie uczestniczyło **61 dzieci**.

Każdy uczestnik warsztatów na ostatnim spotkaniu był proszony o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej. Do Departamentu Polityki Zdrowotnej wpłynęło 61 ankiet. Z ich analizy wynika, iż na warsztaty uczęszczało nieznacznie więcej dzieci 13-letnich (37), aniżeli 12-letnich (24). Nie istnieje żadna istotna zależność pomiędzy częstością uczestnictwa w zajęciach a płcią dziecka (30 chłopców, 31 dziewczynek).

Wykres nr 3.

Charakterystyka dzieci uczestniczących w warsztatach terapeutycznych w ramach II etapu Programu (dane na podstawie ankiet ewaluacyjnych)

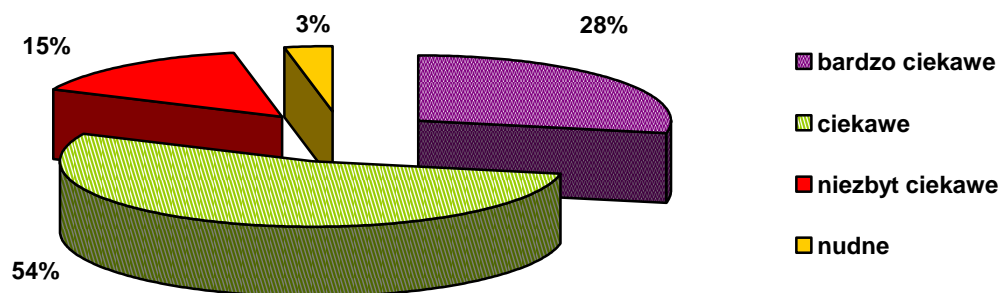

W mniej niż połowie spotkań przypadających na jeden cykl (<5 zajęć) uczestniczyło 5 chłopców, w 6-8 zajęciach brało udział 36 ankietowanych, a w 9-10 spotkaniach - 20. Prawie dwie trzecie dzieci (60%) uznało, iż proponowana przez organizatora liczba warsztatów jest wystarczająca; 7 osób uznało ją za zbyt dużą.

Jednocześnie, znaczna większość ankietowanych (50 osób - czyli 82%) oceniło tematykę zajęć jako bardzo ciekawą lub ciekawą, 9 - niezbyt ciekawą, a 2 chłopców - nudną.

Wykres nr 4.

Opinia dzieci na temat warsztatów (dane na podstawie ankiet ewaluacyjnych)

Połowa dzieci (32), które brały udział w warsztatach zadeklarowała chęć ponownego uczestnictwa w zajęciach tego rodzaju w przyszłości; 6 osób była zdecydowanie przeciwna.

Jednocześnie, prawie dwie trzecie osób (39) uznało, iż dzięki udziałowi w warsztatach zdobyła jakąś nową wiedzę i/lub umiejętność. Ponadto, większość z dzieci spróbuje wykorzystać nabytą wiedzę w codziennym życiu np. w szkole.